

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Анотація. У статті розглянуто сутність соціальної відповідальності бізнесу, а також її вплив на забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Ключові слова: соціальна відповідальність; бізнес; конкурентоспроможність підприємства.

Abstract: The article discusses the essence of social responsibility of business, as well as its impact on ensuring the competitiveness of an enterprise.

Keywords: social responsibility; business; enterprise competitiveness.

В умовах сучасної ринкової економіки одним із ефективних механізмів зростання рівня інвестиційної привабливості та забезпечення конкурентоспроможності підприємства є впровадження принципів соціальної відповідальності бізнесу. У західних країнах у середині ХХ ст. почалося домінування тенденції розуміння значущості впливу соціальних питань на розвиток економічної діяльності підприємства і тому соціальній відповідальності велика увага приділялась як у компаніях, фірмах, корпораціях, так і у суспільстві і на рівні держави.

Класичне розуміння корпоративної соціальної відповідальності, сформоване західними ученими (Х. Боуен, Дж. Елкінгтон, М. Зігель, А. Керолл, Ф. Котлер, Дж. Ленсен, М. Портер, М. Фрідман) включає такі основні компоненти: політика розвитку персоналу, взаємовідносини з місцевими громадами, забезпечення прав споживачів, корпоративна етика, діяльність в екологічній сфері. Найважливішим тут є те, що принципи і підходи щодо корпоративного управління підприємством з позицій соціальної відповідальності забезпечують зростання його конкурентоспроможності.

Необхідно підкреслити, що соціально відповідальна діяльність бізнесу може розвиватися повною мірою лише на базі його прибуткового функціонування і високої конкурентоспроможності та має надавати відчутний ефект у коротко- або середньостроковій перспективі. Неконкурентоспроможний і збитковий бізнес не матиме стимулів і можливостей вкладати ресурси в розвиток людського капіталу і навколишнього середовища. Відтак поняття соціальної відповідальності бізнесу нерозривне з поняттям відповідальності держави перед бізнесом за створення умов для зміцнення конкурентоспроможності національних компаній [1].

З. Галушка та В. Грунтковський вважають, що важливим стимулом для підприємств має стати той факт, що соціально відповідальний підхід до діяльності підприємства впливає на його економічні показники. На сьогодні за результатами численних досліджень у США та Європі доведено, що компанії, які займаються доброчинністю, мають низку економічних вигод: збільшення обсягів продажу та ринкової частки, зміцнення позиції бранда, покращення іміджу та посилення впливу, ширші можливості щодо залучення, мотивування та винагороди фахівців, залучення інвестицій, зменшення виробничих витрат тощо [2].

Забезпечуючи ефективне функціонування підприємницьких структур з одночасним вирішенням соціальних проблем, підприємства будуть збільшувати прибуток. Зростання показників рентабельності, ліквідності, фінансової стійкості підприємства безпосередньо впливає на рівень його конкурентоспроможності. Основою побудови такого інтегрального бізнесу є задоволення різноманітних соціальних потреб як окремих працівників, так і суспільства у цілому і особливо – окремих регіонів.

Одночасне одержання фінансово-економічних та соціальних результатів можливе за умови переходу від окремих ініціатив до системного впровадження принципів соціальної відповідальності. В сьогоденнішніх умовах досягнення успіхів у конкурентній боротьбі передбачає не лише отримання

великих прибутків та інноваційно-технологічного зростання, але й нарощування соціального і людського капіталу, завоювання довіри суспільства тощо.

Як стверджує В. А. Євтушенко, керівники українських компаній, які впроваджують практики КСВ, відзначають, що заходи з соціальної відповідальності принесли справжню користь для суспільства і регіону, вплинули на поліпшення ставлення працівників до компанії, покращили її репутацію та економічні показники. Більше двох третин українських бізнес-лідерів вважає, що заходи з соціальної відповідальності впливають на можливості підприємства знайти і утримати кращих працівників, сформувати позитивний імідж і репутацію, створити переваги перед конкурентами [3, с. 43].

Підприємцям потрібно враховувати той факт, що на початкових етапах реалізації соціальної відповідальності підприємства збільшуються соціальні витрати, а керівництво і персонал відволікаються від виконання прямих (виробничих) функцій. Усе це призводить до підвищення загальних витрат і, відповідно, безпосередньо відображається на конкурентоспроможності бізнесу. Однак на перспективу ефект застосування соціально відповідальної політики стає доволі значущим, бо такий бізнес виходить на позиції, які дозволяють йому випереджати конкурентів і займати лідируючі позиції на національному ринку.

Сьогодні вкрай важливий перегляд поглядів владних структур у напрямку сприяння становлення інституту соціальної відповідальності бізнесу із врахуванням інституційних особливостей розвитку підприємництва у нашій державі. Розвиток інституту соціальної відповідальності бізнесу має спиратися на загальноприйняті у світовій практиці цивілізовані принципи та правила ведення бізнесу, які дозволять забезпечити соціальну спрямованість економічної системи суспільства на мікро-, мезо- та макрорівнях [4].

Впровадження концепції соціальної відповідальності бізнесу на вітчизняних підприємствах необхідне не тільки через потребу забезпечення соціального захисту громадян держави та подолання кризових явищ у соціальній та економічній сферах, а й, у першу чергу, для створення позитивного іміджу українського бізнесу взагалі, та окремих підприємств зокрема. Для самих підприємств соціальна відповідальність бізнесу несе перспективну можливість поліпшення громадської думки стосовно них на вітчизняному та, особливо, на міжнародних ринках. Соціальна відповідальність вітчизняних підприємств сприятиме покращенню конкурентних позицій не тільки самих компаній, а й держави в цілому. Крім того, розвиток соціальної відповідальності українського бізнесу дозволить вітчизняним підприємствам інтегруватись у світову бізнес-спільноту, а такий внесок до іміджу підприємств важко переоцінити. Таким чином, використання принципів соціальної відповідальності бізнесу є невід'ємною частиною розвитку ринкових відносин, дієвим інструментом у створенні позитивного іміджу підприємств та обов'язковою умовою інтеграції української економіки до світового ринку [5, с. 52].

Таким чином, ефективна діяльність підприємства у сфері соціальної відповідальності сприяє зростанню фінансових показників бізнесу, розширює інвестиційні можливості, що, у свою чергу, сприяє укладенню вигідних контрактів. Соціальна спрямованість підприємницької діяльності підвищує конкурентоспроможність продукції, знижує ризики і забезпечує конкурентні переваги на ринку капіталу, підвищує конкурентоспроможність на ринку праці як роботодавця з позитивним іміджем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Щодо організації національного економічного діалогу як засобу суспільної консолідації навколо завдань соціально-економічного розвитку України / Аналітичні записки щодо проблем і подій суспільного розвитку Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/March/02.htm> (дата звернення 8.02.21).
2. Галушка З., Грунтковський В. Соціальна відповідальність як чинник конкурентоспроможності українського бізнесу. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2011. №124–125. С. 43–45. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/01/124_13.pdf (дата звернення 8.02.21).
3. Євтушенко В. А. Внутрішні та зовнішні інституційні форми корпоративної соціальної відповідальності. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2013. № 1. С. 40–46.

4. Бержанір А. Л. Інституційна підтримка соціальної відповідальності бізнесу як необхідна передумова його розвитку. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. №1. С.12–14. URL: http://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/6994/1/Inst_pidtr_soc_vipdpv.pdf (дата звернення 10.02.21).

5. Бухаріна Л. М., Сучков А. В. Використання соціальної відповідальності бізнесу для створення позитивного іміджу підприємства. *Економіка і організація управління* 2014. № 1(17) – 2(18). С.48–53.

Бержанір Анатолій Леонідович, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри економіки та соціально-поведінкових наук, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань, e-mail: a.berzhanir@udpu.edu.ua

Berzhanir Anatolii L. – PhD (Sociology), Associate Professor of the Department of Economics and Social and Behavioral Sciences, Pavlo Tychuna Uman State Pedagogical University, Uman, e-mail: a.berzhanir@udpu.edu.ua